

Jak slavit v kruhu rodiny?

Velikonoce jsou svátky, které se už od svých židovských kořenů slaví částečně ve společenství Božího lidu a částečně v domácnosti, v kruhu rodiny.

O letošních Velikonočních bude rodinná stránka kvůli karanténě mnohem znatelnější. Vlastně jediná možná vedle sledování přenosů velikonočních bohoslužeb skrze média. K jejímu dobrému prožití mezi těmi nejbližšími můžeme využít řadu prvků, které známe ze slavení Velikonoc v kostele. Právě proto vznikla tato dvoustrana – jako průvodce slavením velikonočního tridua při domácích bohoslužbách.

Jako při každé modlitbě či rodinné bohoslužbě budeme dbát na hezké a pohodlné mís-

to, kromě velkopátečních obřadů začneme znamením kříže a nikdy by nemělo chybět čtení z Písma. Bohoslužbu povede hlava rodiny, na jejím uspořádání a průběhu se samozřejmě musí domluvit i ostatní členové rodiny.

„Bez kostela“ to sice nemohou být plnohodnotné Velikonoce, ale rozhodně to nesmějí být svátky hůře prožité, dokonce bez modlitby církve, natož bez Boží blízkosti a požehnání. Základní podobou bohoslužby pro tyto dny, která možná není vhodná pro všechny, ale z níž

je dobré pokusit se vyjít, je denní modlitba církve neboli breviář. V něm se připojujeme k liturgii farního společenství i světové církve. V žalmech slyšíme modlitbu Kristovy úzkosti i jeho jásavý triumf nad smrtí. Hymny liturgie hodin mají moc rozechvít srdce, biblická čtení mohou sytit našeho ducha. Těm, kdo breviář tolik neumějí, tyto dny možná poskytnou dostatek prostoru ke sblížení s ním. Pomoci může aplikace breviar.cz, ale také přehledná tabulka na str. 11 v každém vydání KT. (mach)

Zelený čtvrtek

Modlitba či bohoslužba v rodině na Zelený čtvrtek může být postavena například na slavnostní hostině, která je výrazem lásky a rodinné pospolitosti.

Zelený čtvrtek v kostele

Při chrámové liturgii na Zelený čtvrtek si připomínáme hostinu lásky. Okamžiky, kdy nám Kristus odkázal největší tajemství a poklad církve: ustanovení eucharistie a kněžské služby. Jindy obvyklou mši svatou ve večerních hodinách slavíme jako Památku večeře Páně (Missa vespertina in cena Domini). V tento den bývá zvykem zařadit do liturgie mytí nohou podle Ježíšova příkladu. Je to jeden z projevů Ježíšovy lásky – posloužil ucedníkům otrockou prací. Vzápětí jim, ale také nám dal své vlastní tělo jako pokrm. Tímto způsobem Ježíš už předem ukázal lásku, která jej o pár hodin později přivedla na kříž.

Slavení kolem domácího stolu

Můžeme připravit slavnostní tabuli, kde nebude chybět krásné prostírání, dobré jídlo, vybrané nápoje, slavnostní oblečení, vroucí modlitba díkůvzdání, či dokonce zpěv písní o tom, jak dobrého máme Boha.

- Společné stolování zahájíme znamením kříže, po němž následuje požehnání pokrmu. Hlava rodiny může použít například tuto modlitbu:
Požehnaný jsi, Hospodine, Bože celého světa. Z tvé štědrosti jsme přijali pokrm, které jsme shromáždili na našem stole. Prosíme, požehnej nás i tyto dary. Prosíme tě, dopřej je také těm, kteří trpí hladem a nedostatkem. Amen.
- Večeře může být zcela neformální, ale lze ji třeba i volně inspirovat židovským sedem. Pokyny k této formě slavení lze nalézt na internetu.
- Pro tuto večeři bylo typické vyprávění o velikých Božích činech při vysvobození židovského národa z Egypta. Během jídla či po něm je možné připomenout a přečíst příběh o veřejných dveřích natřených krví beránka (Ex 12), který bychom slyšeli v kostele.
- Pro menší děti bude více než příběh o beránkovi v Egyptě zajímavé samotné vyprávění o Ježíšově večeři, o jejím průběhu, Jidášově zradě a o přátelství a blízkosti apoštola Jana.

- Zařadit je možné také umývání nohou, podobně jako v kostele.
- Ke vzpomínání, charakteristickému pro velikonoční svátky, mohou posloužit zaprášená alba fotografií z doby, kdy jsme si je ještě nemohli prohlížet na obrazovkách počítačů, tabletů a mobilů. Můžeme vzpomínat na naše přátele, známé i všechny, kteří nás předšli svým životem a spí spánkem pokoje.
- Společné stolování můžeme zakončit modlitbou Otče náš a prosbou za všechny křesťany po celém světě, kteří nemohou v tento den slavit společně tajemství eucharistie.

Když nebudeme stolovat

Pro někoho nemusí být návrh slavnostní večeře na Zelený čtvrtek vhodný. V křesťanské tradici se konec konců jedná o postní den a v některých regionech se lidé postí už od večerní bohoslužby. Lze tedy slavnostní tabuli vypustit a v rámci rodinné bohoslužby po čtení biblických textů vykonat obřad mytí nohou.

Na Zelený čtvrtek při bohoslužbě v kostele je láska projevena také finanční sbírkou na chudé. Tento večer v domácím prostředí může být tedy prožit i skutky lásky vůči těm, kdo jsou potřební okolo nás: dopisem dávnému příteli, telefonátem osamělé kamarádce, ručním malováním pohledů pro seniory z farnosti nebo odesláním příspěvku Charitě.

Vytrvalá modlitba

Typickým prvkem standardního Zeleného čtvrtka v kostele je vytrvalá modlitba v symbolické Getsemanské zahradě, která prodlužuje slavení eucharistie. V mnoha farnostech se za běžných podmínek konají stráže dokonce po celou noc. Tento den mohou farnosti zorganizovat podobnou celonoční stráž rozptýlenou po domácnostech – lidé se i ve svých příbytcích mohou střídát v modlitbě podle rozpisu na internetu či podle jiné dohody. Pomoci k modlitbě může četba Bible, ikona či obraz Pána, který se potil krví, žalmy vyjadřující úzkosti i naději (Žl 37, Žl 86, Žl 143), svíčka, zrnka růžence nebo trocha tříkrálového kadidla, které stoupá k Otci.

Při domácí bohoslužbě lze zařadit také umývání nohou, podobně jako v kostele.

Snímek Vít Horník / Člověk a Víra

Velký pátek

Snímek Radomír Muzikář / Člověk a Víra

Velký pátek je dnem ticha. Památka Umučení Páně se slaví obvykle ve tři hodiny odpoledne, kdy Kristus zemřel na kříži. Na tento den připadá státní svátek. Můžeme se tedy shromáždit v kruhu rodiny právě v tuto hodinu.

Velký pátek v kostele

Památka Umučení Páně slavená v kostele nezačíná písní a znamením kříže, nýbrž tichem a prostrací kněze i ministrantů, kteří padají na tvář před velikostí Kristovy oběti a v zármutku nad svými hříchy. Stejně tak tato bohoslužba nekončí jako jindy: není požehnání znamením kříže, nejsou slova: „Jděte ve jménu Páně,“ ani závěrečná píseň. Velkopáteční obřady mají tyto základní prvky: čtení pašijí, velké přímlyvy, uctívání kříže a svatě přijímání.

Památka Umučení Páně v rodině

- Hlava rodiny může začít vstupní modlitbou: *Rozpomeň se, Bože, na skutky svého slitování; rozpomeň se na krev svého Syna, stůj při nás, když budeme slavit památku našeho vykoupění. Skrze Krista, našeho Pána. Amen.*
- Pak můžeme přečíst čtení z knihy proroka Izaiáše (52,13-53,12) s příslušným žalmem a druhé čtení z listu Židům (4,14-16; 5,7-9).
- Potom se čte pašijový příběh podle Jana (18,1-19,42). Jeho provedení se bude lišit domácnost od domácnosti. Je možné číst text z Písma individuálním způsobem. Můžeme ho ale číst i společně: rozdělíme si v rodině role vypravěče, Krista a ostatních postav, jak to bývá v kostele. Kde jsou hudebně nadaní, mohou pašije doma i zazpívat.
- Zbožnost našich předků nám pašije přetavila do podoby křížové cesty. Ti, kdo neradi čtou dlouhé texty, se mohou modlit křížovou cestou doma. Nebo na společné procházce.
- Kreativci mají ještě čas secvičit domácí velikonoční divadlo a videonahrávku poslat k povzbuzení svým příbuzným.

Velkopáteční přímlyvy

Bohoslužba slova na Velký pátek končí velkopátečními přímlyvy. Můžeme je napodobit v jejich struktuře. Nejprve jeden z členů rodiny (podobně jako jáhen nebo lektor) vysloví úmysl, všichni se chvíli potichu modlí a hlava rodiny potom modlitbu uzavře prosbou, na niž se odpovídá „Amen“.

Modlíme se:

1. za církev
2. za papeže
3. za služebníky církve a za všechny věřící
4. za katechumeny
5. za jednotu křesťanů
6. za židy
7. za ty, kdo věří v Boha, ale nevěří v Krista
8. za ty, kdo nevěří v Boha
9. za ty, kdo mají odpovědnost za společnost a stát
10. za ty, kdo trpí.

Letos přímlyv nebude deset jako jindy, ale přidáme ještě jedenáctý úmysl za současnou situaci.

Přímlyvné modlitbě se na Velký pátek můžeme věnovat nejen s rodinou, ale také soukromě. Přímlyvat se za druhé je totiž krásným projevem našeho křesťanského kněžství. Kristus, který se za nás na kříži obětoval, se nyní u Otce za nás přímlyvá. A my, kdo jsme byli křtem připojeni k jeho smrti a vzkříšení, připojujeme svůj hlas k hlasu jeho: za církev a za celý svět. Přímlyva i doma může být odpovědí na přečtené pašije. Může se také stát součástí modlitby před křížem. Může být, tak jako u starodávných mnichů, rozložena do celého dne – každou hodinu si rodina nastaví budíček, aby se chvilku modlila za některou kategorii potřebných.

Uctívání kříže

V Jeruzalémě se ve 4. století objevil prvek soukromé zbožnosti – uctívání svatého kříže. Letos jej budeme moci prožít znovu tímto způsobem.

V některých farnostech možná bude otevřen kostel, kam půjde zajít na chvíli osobní modlitby před křížem. Někdo dá přednost malému výletu ke křížku za obcí nebo na nedalekém kopci. Jiný bude chtít sundat ze zdi rodinný kříž, oprášit jej, ozdobit ratoletí či květinou, položit na prostřený stůl a na chvíli se jej dotknout s modlitbou věčnosti za Pánovu oběť. Gestu úcty může každý zvolit podle svého naturelu. Někdo se bude jen tiše dívat, někdo se ukloní, další poklekne, jiný padne na tvář. V některých zemích je obvyklé kříž políbit, v Taizé lidé pokládají na ikonu kříže čelo na znamení odevzdání.

Typickým žalmem pro Velký pátek je Žalm 22, který lze k této příležitosti přednášet. K soukromému rozjímání je možné využít text výčitek z misálu, v jejichž předčítání se členové domácnosti mohou střídát.

Závěrečná modlitba:

Shlédni Bože na nás, kteří jsme v naději ve vzkříšení oslavili památku smrti tvého Syna; dej nám požehnání; odpusť nám hříchy a potěš nás, posilni ve víře a veď bezpečně ke spáse. Skrze Krista našeho Pána. Amen.

Tip pro vás: Podnikněte na Velký pátek s rodinou výlet na kopec či návrší, z něhož bude možné získat nadhled nad současnou situací. Ozdobte tamní kříž, nebo dokonce provizorní kříž vztýčte.